

Alkoholforebyggelse på *tværs* i kommunen

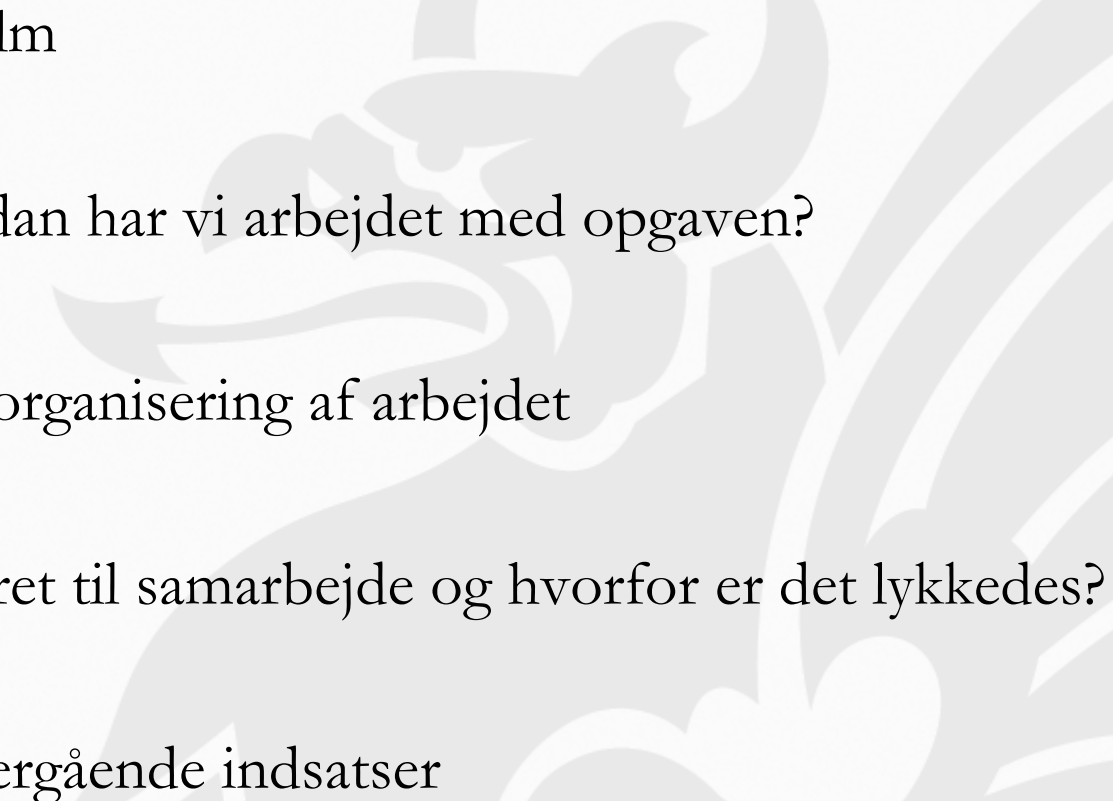
Proces og erfaring fra Bornholm

Nordisk Rusmiddelkonference, Tórshavn d. 24-26. august 2011

Janne Westerdahl, Bornholms Regionskommune

Disposition

- Kort om Bornholm
  - Processen: Hvordan har vi arbejdet med opgaven?
  - Den tværgående organisering af arbejdet
  - Hvad har motiveret til samarbejde og hvorfor er det lykkedes?
  - Eksempler på tværgående indsatser
-

Bornholm

Bornholm på tal

- Ca. 43.000 borgere på Bornholm
- Store demografiske, sociale og sundhedsmæssige udfordringer
- Social ulighed i sundhed

- 29% har et risikabelt alkoholforbrug
- 15 unge i alderen 15-19 år blev i 2008 indlagt med akut alkoholforgiftning (Ringkøbing-Skjern: 6 unge)

Kilde: Sundhedsprofilen, Region Hovedstaden 2010, Tal på alkohol i kommunen, Sundhedsstyrelsen

Konsekvenser for arbejdsmarkedet og socialområdet

- Bornholmere, der drikker over genstandsgrænserne har hvert år tilsammen 2.500 ekstra sygefraværsdage
- Et stort antal kontanthjælpsmodtagere bliver fastholdt udenfor arbejdsmarkedet, fordi de drikker for meget
- Hver år tilkendes 4 personer førtidspension pga. et for stort forbrug af alkohol

Konsekvenser for arbejdsmarkedet og socialområdet

- 850 bornholmske børn vokser op i familier med alkoholproblemer.
- I 44% af anbringelserne af børn uden for hjemmet spiller misbrug en afgørende betydning

Konsekvenser for sygdom og død

- Alkohol medfører et årligt merforbrug i det bornholmske sundhedsvæsen på 9,4 millioner kr.
- 17 % af bornholmernes sygdomsbelastning skyldes alkohol
- 23 dødsfald er alkoholbaserede med i alt 550 tabte leveår hvert år

Hvordan har vi arbejdet med opgaven?

1. Projektets placering i organisationen
2. Nedsættelse af en **tværgående organisering** på alkoholområdet: Bornholms Alkoholråd
3. Udvikling af en alkoholpolitik og handleplan for kommunen – og senere implementering

Bornholms Alkoholråd – kommissorium

*Bornholms Alkoholråd er et centralt **samarbejdsorgan** mellem stat, kommune og civilsamfund, hvor borgerinddragelse og **partnerskaber** på tværs effektueres og hvor **viden om** alkohol og alkoholproblemer samles og formidles.*

- tværfaglig organisering og koordinering af den kommunale indsats på alkoholområdet
- udvikling af en fælles kommunal alkoholpolitisk handleplan
- udvikling af partnerskaber og et styrket samarbejde i og uden for kommunen
- sikre bæredygtighed og forankring – også i tiden efter projektets afslutning

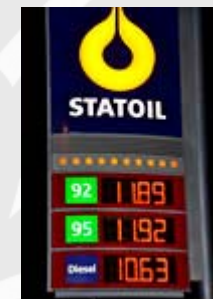
Bornholms Alkoholråd – en politisk ledet organisation

- Borgmester som formand
- At sikre commitment og politisk forankring
- Skabe motivation og vilje til følgeskab
- En tydelig og engageret leder af en forandringsproces

Bornholms Alkoholråd – en bred og tværgående organisation

- 32 kommunale, statslige, frivillige og private aktører
- En stærk og beslutningsdygtig koalition
- Involvering, indflydelse skaber commitment 'hele vejen rundt'
- Større bæredygtighed og bedre forankring

Bornholms Alkoholråd – ledere og medarbejder

- Ledere og medarbejdere på tværs af organisationen
- Beslutningskompetence, faglighed og erfaring

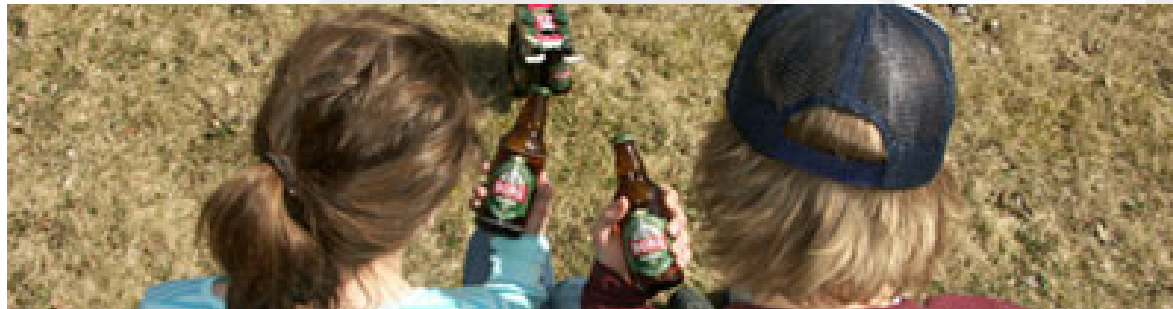

Hvordan skabe motivation for samarbejdet på alkoholområdet?

- Arbejdet med KRAMS – et politisk prioriteret område
- 'Så mange og så dyrt! – effekten'
- Skabe og styrke eksisterende partnerskaber – navnlig mellem offentlige og private aktører
- Mobilisering af lokale 'meningsdannere'
- Faglig opkvalificering af deltagerne på møderne
- Faciliterede møder
- Evidens og best practice
- Løbende pressedækning

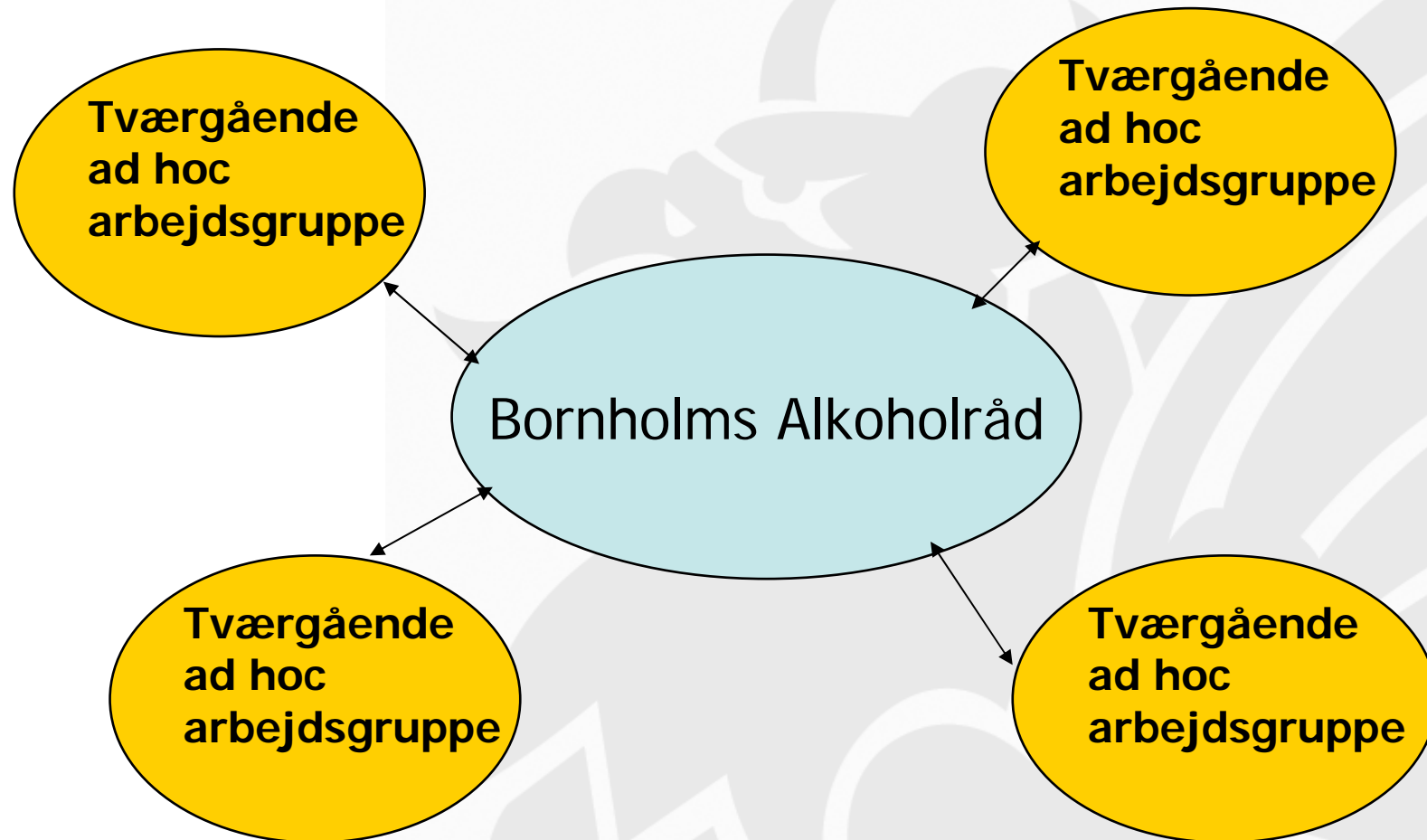
Alkoholpolitiske visioner og mål

- Udvikling af en fælles alkoholpolitisk handleplan for kommunen
  - Visioner
  - Mål
  - Konkrete aktiviteter
- Nej til misbrug og 'uhensigtsmæssig alkoholkultur'
- Et samfund på Bornholm, hvor borgerne har afbalancerede alkoholvaner

Organisering af arbejdet

Eksempler

1. 'Ansvarlig udskænkning – et trygt natteliv'

Mål:

”Der arbejdes aktivt for en begrænsning af tilgængeligheden af alkohol bl.a. via bevillingsnævnet og med en ansvarlig salgs- og udskænkningsspraksis på diskoteker, restauranter, i foreninger og detailhandel”

Hvorfor arbejde med 'Ansvarlig udskænkning'?

- Udbudsregulerende indsatser er virksomme
- Strukturel forebyggelse til regulering af alkoholens tilgængelighed
- Fælles interesser med Bornholms Politi
- Ud af 96 registrerede voldssager hos politiet er 50 sket i tilknytning til 7 værtshuse og diskoteker

Midler og erfaringer

- Fælles mål og aftaler
- Opkvalificering
- Principper for 'ansvarlig udskænkning' indskrevet i ny alkoholpolitik på Campus Bornholm

2. Alkoholpolitikker på arbejdspladser og i institutioner

Mål:

”Virksomhederne sætter alkohol på dagsorden og forebygger alkoholproblemer på arbejdspladsen med en tidlig indsats og aktive alkoholpolitikker.”

Hvorfor lokale alkoholpolitikker ?

- Arbejdspladsen som arena
- Arbejdsgiveren har en særlig mulighed
- Fastholdelse af medarbejdere og trivsel på arbejdspladsen
- Forskellige virksomhedskulturer – forskellige politikker
- Lokale drøftelser og beslutningsprocesser - lokalt ejerskab

Midler og erfaringer

- Synlig vejledning på internet og intranet
- Fyraftensmøder for virksomhedsledere
- Igangværende proces i virksomhederne

3. Tidlig indsats og opkvalificering af medarbejdere

Mål:

”Kommunens personale har gennemgået uddannelse med henblik på at kunne identificere, intervenere og følge op når de er i kontakt med borgere med alkoholproblemer”

Hvorfor opkvalificere kommunens medarbejdere?

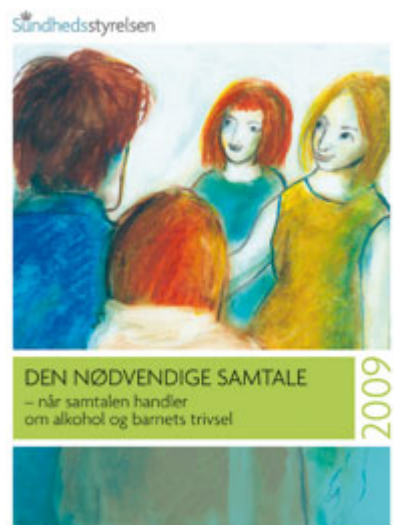
- 10-12 år med et overforbrug af alkohol, før behandling indledes
- 42 år når der første gang tages kontakt til alkoholbehandlingen
- Min. 500 bornholmske lever med en forælder med alkoholproblemer
- Målet er en tidligere håndtering af det udsatte barn i en alkoholramt familie

Midler og erfaringer

- Lokale uddannelser i 'Tidlig indsats og samtalen om alkohol'
- Træning i den nødvendige samtale om alkohol
- Fokus på medarbejdere såvel som borgere med alkoholproblemer

Det første hold sundhedsambassadører er udklækket

NYKER

Af Bjørne H. Kirkegaard

Kommunaldirektør Kenth Ferning bød velkommen til afslutningen, da det første hold udklækkede sundhedsambassadører på Bornholm var ved at være færdige torsdag på den gamle skole i Nyker.

Han fastslog at sundhedsambassadøruddannelsen – herunder uddannelsen af alkoholnøgelpersoner – er en politisk og ledelsesmæssig prioritering. Den er derfor en gevinst for regionskommunen, for arbejdspladsen BRK og for den enkelte.

Kommunaldirektøren finder, at det giver mening at arbejde for sundhed og trivsel på arbejdspladsen, som de nye sundhedsambassadører har til opgave.

Undersøgelser af sundhedsforholdene på Bornholm viser, at der er behov for at øge bornholmernes sundhed og trivsel – ved indsats på mange forskellige områder. Sundhedsambassadører er en vej til at komme videre.

Tænk altid sundhed

– Vi skal altid tænke sundhed og trivsel ind overalt – også på arbejdspladsen. I regionskommunens ledelse mener vi, at arbejdspladsen er en central arena for at arbejde med øget sundhed – og mindre ulighed i sundhed. Vores ønske er, at det skal bidrage til sundheden at gå på arbejde, sagde Kenth Ferning.

Han finder, at arbejdspladsen har en forpligtelse til at kigge indad og målrette sine tiltag til egne medarbejdere. Desuden vil gode uddannede medarbejdere i Bornholms Regionskommune kunne få indsatsen til at smitte af på den bredere bornholmske befolkning.

– Sundhedsambassadørerne bidrager direkte til øget social kapital og trivsel

»Hvad kæmper vi for?«
»Sundhed!«

Hvad er det vi kæmper for? »Sundhed« – lad svaret, som var det en vigtig sportskamp. Og vigtigt er det jo – arbejdet, som de nye sundhedsambassadører har påtaget sig. Foto: Jens-Erik Larsen

bejde på sin egen arbejdsplads. Ud over øget social kapital og trivsel er fysisk aktivitet, ryggestop og alkoholproblemer. Det har handlet om stress og livsbalance og som alkoholnøgelperson at kunne identificere en misbruger, at kunne tage det første skridt og henvise til kommunens tilbud om behandling.

Ved afslutningen af kurset gik der lidt børneløbsdag i det hele. Det gav munterhed og dermed god trivsel. Her var flødehøller med små flag i for at fejre udklækningen af det første hold sundhedsambassadører på Bornholm. Her var balloner, som skulle holdes længe muligt i luften og bagefter trampes itu med et brag.

Alle var med i kreds og svarede i kor på spørgsmålet: »Hvad kæmper vi for?«
»Sundhed!« brølede de nye sundhedsambassadører, så taget var ved at løfte sig.
Kampen for bedre sundhed og trivsel vil herafter brede sig som ringer i vandet på de enkelte arbejdspladser.

Hvorfor er vi lykkedes med at skabe motivation og samarbejde?

- Borgmester - effekten!
- Politisk – og ledelsesmæssig forankring
- Reel medarbejderinddragelse fra start til slut skaber ejerskab til målene og motivation for arbejdet
- Mobilisere kræfter blandt aktive frivillige og anerkendte meningsdannere udenfor det kommunale system. Eksterne kræfter fungerer som inspiratorer og der opstår synergi
- Kommunen kan ikke løfte opgaven alene – men sammen kan vi gøre en hel del!

Tid til spørgsmål

